

Сила у слабкості

ЯКУБ ГОНЦЯЖ

31 СІЧНЯ 2023

У Біблії йдеться про сотні воєн. Деякі описані поверхово, інші — доволі детально, зі згадками про імена головних героїв, їхні вчинки, мотивації та відчуття. Один із прикладів такої детальної історії — це діяння Юди Макавея.

Фрагмент рельєфу з легендою про віднайдення Святого Хреста, XIV століття

Чинячи опір окупантам, Юда і його брати прекрасно усвідомлювали свою слабкість. Адже

вони поступалися супротивникам майже всім: чисельністю, устаткуванням, тактичними здібностями, практичним досвідом боротьби. Єдина їхня перевага полягала в довірі до Єдиного Бога, Який ніколи не забуває про Свій народ.

Виразний приклад цього — промова Юди, наведена в 1 Мак 3, 18-22:

Юда ж відрік: «Легко й малому війську захопити в руки велике; для неба все одно врятувати багатьма чи кількома, бо перемога на війні не в безмежнім війську, а в силі, що походить з неба. Вони йдуть на нас, повні зухвальства й беззаконня, щоб вигубити нас разом із жінками нашими й дітьми та щоб з нас здерти здобич, а ми воюємо за життя наше й за наші установи. Сам Бог їх знищить перед нами, тож ви їх не бійтесь».

Тут видно, що Юда усвідомлює, яке слабке його військо порівняно із силами супротивника. Він чудово знає, що це розуміють також його воїни — і що в їхніх серцях через це народжується великий страх. Та Юда скеровує погляди своїх бойових побратимів до Бога — Того, Хто вирішує про перемогу. Того, Хто нищить ворогів. Він може робити це по-різному, і кількість відданих Йому воїнів тут аж ніяк не головна.

Промовляючи, Юда також кількома словами описує супротивників. Їм властиві пиха й беззаконня, яке можна розуміти ще і як безбожність — тобто недотримання Божого закону. Їхні дії мають дві мети: дощенту вигубити ізраїльтян, зокрема жінок і дітей, і розграбувати їхнє майно.

Доки Юда з братами дотримувалися своїх цінностей, доти тривала їхня переможна боротьба. Вони ставали до бою, та це Бог здобував перемогу.

Проте низка чудесних тріумфів поступово призвела до зміни мислення. Армія Ізраїлю ставала дедалі більша, дедалі краще устаткована. Досвід, здобутий у боях, додавав самовпевненості. Слава, пов'язана з перемогами, набувала все більшого значення — і не тільки для очільників війська. Юда став героєм свого народу, і це, парадоксально, призвело до його поразки.

Варто звернути увагу на останню промову Юди (1 Мак 9, 8-10). Він знову виходить зі жменькою найвідданіших воїнів супроти потужного ворога, та які слова лунають із його вуст?

«Устаньмо й сміливо ходімо проти противників! Може, таки зможемо проти них воювати!» Та військо його відмовляло: «Тепер ми нічого не зможемо зробити, хібащо тільки врятувати наше життя. Потім ми повернемося назад з братами й будемо битись, а тепер нас мало». Юда ж відрік: «Нехай того не буде, щоб таке чинити, — від них

утікати! Якщо вже настав для нас час, помремо як хоробрі за наших братів і не дамо заплямити нашої слави».

Цього разу сам Юда хоче вийти проти ворогів, сподіваючись, що зможе їх подолати. Уже не Бог має знищити супротивника — за це намагається взятися людина. Не чуто закликів до Господньої міці, є тільки покладання на власні сили. І не дивно, що в цій ситуації відчуття своєї слабкості вкрай проникливе. Побратими це усвідомлюють, а тому пропонують просто тікати, щоб урятуватися. Юда, проте, не здатен погодитися на їхню пропозицію: не може дозволити, щоб будь-що затьмарило славу, яка набула для нього такої великої ваги. Засліплений пихою, він прирікає себе й найвірніших своїх прибічників на позбавлену сенсу смерть. Дія без Бога провадить до безславної поразки.

Юдиних помилок у духовній боротьбі уникнув Ісус із Назарета. І йдеться тут не тільки про використання інших засобів боротьби, тобто про відкладання меча і щита. Значно більше значення має непохитна певність, що це Бог перемагає у війнах, а не людина. Попри позірну успішність Своєї земної місії, що привабила тисячі людей, захоплених Його чудесами й ученням, Він ні на мить не потрапив у пастку пошуків популярності та слави. Ісус свідомо відходив убік, коли натопт хотів Його вивищити, побачивши в Ньому потенційного царя. А дияволіві, що пропонував Йому всі царства світу і їхню славу, Він прямо відповів: «Геть, сатано!»

Усвідомлення того, що ми не мусимо завжди бути сильними, не мусимо самотійно давати собі раду з усім, що діється навколо, допомагає скинути з плечей непотрібний тягар.

До останньої миті земного життя Ісус зберігав поставу людини, свідомої своєї крихкості. Цікаво, що в синоптичних Євангеліях ця слабкість показана дуже виразно: згадаймо бодай сцену на Оливній горі, де Ісус, зі страхом дивлячись в обличчя страждання і смерті, уповні відчуває Свої людські обмеження. Він змиряється зі слабкістю Свого тіла, із його вразливістю до кривди і нищення, бо має глибоку певність, що Отець завжди вислухає Його і що джерело перемоги — «в силі, що походить з неба».

У цьому контексті вкрай важлива розповідь четвертого євангеліста: він пише про ті самі події,

але дивиться на них ніби з іншого ракурсу, тобто з перспективи Отця. Тут немає Ісуса, Який тремтить від страху, зате є вороги, що падають на землю від звуку Його голосу. Тут не Пилат виносить вирок, а Ісус зауважує, що намісник не мав би влади над Ним, якби не отримав її від Отця. Тут Ісус — не відкинутий усіма в'язень, засуджений до страти, а цар із необмеженою владою, що в цілковитій свободі віддає Своє життя. Навіть Його пробитий після смерті бік стає джерелом вічного життя й відродження для всіх вірних.

Як можна читати ці дві історії сьогодні, у вирі війни, серед мілітарних і духовних змагань?

Мабуть, багато хто з нас за останні місяці відчув свою слабкість. Як військові, що побачили перед собою значно численніші сили супротивника, так і цивільні, які виїхали з країни, часто покидаючи доробок цілого життя, відмовляючись від досягнутого раніше професійного й суспільного статусу. Бо деінде, звісно, не чути сирен, проте й замість посад юриста, лікаря чи вчителя часто чекає хіба робота офіціанта, прибиральника, касира. Ті, хто залишився, мають чимало нагод відчути свою крихкість: повітряні тривоги чи змушують шукати сховку, чи майже паралізують, приковуючи до місця; непередбачувані вимкнення струму заважають не тільки працювати, а й часом навіть умитися чи поснідати; страх за тих, хто перебуває на фронті, не дає заснути; пошук інформації про зниклих близьких виснажує душевні й фізичні сили. І це лише окремі приклади того, як проявляється наша слабкість.

Протест проти цього, відчайдушні спроби взяти себе в руки, триматися й боротися з неможливим зазвичай призводять до ще сильнішого вигорання і ще глибшої поразки.

Що ж нам залишається? Чи є якийсь розсудливий вихід?

Дві історії, якими починається цей текст, підказують відповідь. Можна спробувати просто прийняти, що ми виснажені й не даємо ради. Зазвичай таке визнання для нас самих стає несподіванкою, присоромлює, викликає непогамовні сльози, та зрештою може принести спокій. Для побожних людей це не спокій вішальника, якому щойно вибили опору з-під ніг, а навпаки — нагода поглянути в бік Того, Хто сильний, всесильний. У бік Бога, Який долає супротивника, хоч яке велике в того військо. Який сотворив світ із нічого. Який відрікся від Своєї слави, щоб повернути до слави нас. Який готовий померти в людському тілі, щоб запевнити нам вічне життя. Який знає слабкість і прагне перетворити її на місце, де народжуються довіра й надія.

Звісно, навряд чи комусь колись було легко змиритися зі своєю крихкістю й неміччю. А в наші часи, які наче вимагають показного, нехай і позірнього, успіху, який треба одразу демонструвати в соцмережах, це може бути навіть складніше. Проте кожен, хто дослухається

до Ісусової відповіді апостола Павлові: «Сила виявляється в безсиллі», — відкриє для себе прекрасну таємницю життя в Бозі. Адже усвідомлення того, що ми не мусимо завжди бути сильними, не мусимо самотійно давати собі раду з усім, що діється навколо, допомагає скинути з плечей непотрібний тягар. Щоби бути щасливими, достатньо докладати 100 % своїх наявних сил. Достатньо жити лише на 100 % власної енергії. В умовах війни ці 100 % можуть радикально різнитися від того, що було в нас іще рік тому. Однак зустріч зі своєю реальністю та її прийняття приносить відчуття свободи й відновлює надію на сьогодні, а навіть на завтра.

ЯКУБ ГОНЦЯЖ

31 СІЧНЯ 2023

Warning: count(): Parameter must be an array or an object that implements Countable in **/home/kairosbo/verbum.com.ua/www/wp-includes/post-template.php** on line **284**